

Sensorveiledning for TEOL4107 Sentrale tekster og temaer fra Den hebraiske bibel – Høst 2023

Emnet gir øvelse i vitenskapelig tolkning av tekster fra Den hebraiske Bibelen / Det gamle testamente (GT), med vekt på innlæring og selvstendig bruk av metoder som brukes i slik tolkning. Emnets pensum er bygget opp omkring tre sentrale teologiske temaer illustrert ved hjelp av eksemplariske tekster i Den hebraiske bibel. Høsten 2023 er de tre overlappende temaer 1) Kjønn og makt, 2) Makt og avmakt og 3) Det Gode Livet og Den Gode Døden. Disse temaer har blitt diskutert på bakgrunn av følgende HBtekster gjennomgått på hebraisk: Genesis 12,10-20 (Abraham og Sara i Egypt); 16,1-6 (Abraham, Sara og Hagar); 25,7-11 (Abrahams død); 25,19-34 (Jakob og Esau); Andre Kongebok 9,30-37 (Jesabels død); Salme 45 (skjønnhet, makt og kjønn); Salme 6 (lidelse, makt, avmakt, liv, død) og Salme 115 (makt og avmakt, liv og død). Emnet har **mappevurdering** og mappen består av to deler. 1) en **semesteroppgave** og 2) **tre korte notater**. Både semesteroppgaven og de tre korte notatene må være bestått.

1. **Semesteroppgave** på 3000-3500 ord som inneholder en selvstendig vitenskapelig tolkning av en av tekstene i kursets tekstpensum. Emnet for semesteroppgaven skal være forhåndsgodkjent av faglærer. Studentene leverer synopsis til sin semesteroppgave (ikke mindre enn 1000 ord) midtveis i kurset. Det gis individuell tilbakemelding på innlevert synopsis. Semesteroppgaven skal være en videreutvikling av den av faglærer godkjente synopsis. Semesteroppgaven teller 75 % av karakteren.

En **synopsis** på emnet må inneholde:

1. Overordnet beskrivelse av oppgavens tema + foreløpig tittel
2. En problemformulering (gjerne i punktform), der bygger på ‘Femkanten’¹ – problemformuleringen må inneholde punkt 3-6 herunder
3. Redegjørelse for GT tekstvalg (kildemateriale) + begrunnelse for dette valget
4. Redegjørelse for valg av arbeidsmetode + begrunnelse for dette valget
5. Redegjørelse for valg av teori + begrunnelse for dette valget
6. En kortfattet oversikt over oppgavens disposisjon
7. En kortfattet redegjørelse for, hva du tror, oppgavens resultat/konklusjon vil bli
8. Eventuelt en ‘skriveprøve’ i form av tekst fra oppgavens innledning eller fra oppgavens analysedel.

2. **Tre korte notater** (200 – 500 ord) om utvalgte problemstillinger i emnet. I løpet av semesteret kunngjør faglærer seks oppgaver med problemstillinger knyttet til emnets læringsmål (se oppgaver i H23 herunder). Disse leveres i Canvas innen angitte tidsfrister. Det gis individuell og kollektiv tilbakemelding på innleverte notater, og studenten kan bearbeide notatene frem mot eksamen. Studenten velger ut de tre beste notater og leverer dem inn som del av mappen. Notatene teller 25 % av karakteren.

Kriteriene for bedømmelse av semesteroppgaven bør være:

Oppgaven viser at studenten mestrer bibelhebraisk språk og er i stand til å levere en selvstendig oversettelse

Oppgaven viser at studenten kan gjennomføre en selvstendig og kritisk tolkning av en GT-tekst

¹ «Femkanten» er ett arbeidsredskap hentet fra Lotte Rienecker og Peter Stray Jørgensen, *Den Gode Oppgaven* (2.utgave, g. opplag, 2021).

Oppgaven viser at studenten har ett godt kjennskap til sentrale eksegetiske diskusjoner og problemstillinger

Oppgaven viser at studenten kan uttrykke seg klart og kan inngå i den akademiske samtalen innenfor faget på en balansert og nyansert måte.

Oppgaven bør ha god referanseteknikk og ryddighet i framstillingen.

Kriteriene for bedømmelse av de tre notatene bør være:

Besvarelsen viser at studenten har en god forståelse for HB-teksten

Besvarelsen viser at studenten har en god forståelse for problemstillingen

Besvarelsen svarer på spørsmålet

Besvarelsen viser at studenten kan gjøre bruk av hebraisk språk i analyse og argumentasjon på en selvstendig og klar måte

Besvarelsen viser at studenten kan uttrykke seg klart og presist på skrift

Korte oppgaver i H23:

Oppgave 1 - Salme 45

Oppgave 1 består av 2 deler: 1) Les Salme 45 grundig og del teksten inn i mindre tematiske enheter. (Se f.eks. Kirsten Nielsens redegjørelse for salmens struktur på side 171). Gi hvert avsnitt en kort overskrift.

2) Hvilke verdier gir Salme 45 uttrykk for når det gjelder kjønnsroller? Beskriv hvilket manne-ideal og kvinne-ideal du kan utlede av teksten og husk å gi henvisninger til de vers du bygger din analyse på. Trekk frem relevante hebraiske gloser.

Oppgave 2 - Første Mosebok 12,10-20

Fortellingen om Abraham og Sarah i Egypt er den første av i alt tre fortellinger i Første Mosebok, hvor stamfaderen/patriarken reiser til utlandet med sin hustru, og hvor den utenlandske konge forsøker å 'låne' stammoderen/matriarken. De andre to eksempler er i Første Mosebok 20 (Abraham og Sarah i Gerar) og i Første Mosebok 26,1-11 (Isak og Rebekka i Gerar).

Oppgave 2 består av tre deler:

1) Les de tre parallell-fortellingene grundig og lag en liste over likhetene i de tre fortellinger.

2) Lav dessuten en liste over hva som er tilføyet i Første Mosebok 20 i forhold til 12,10-20, og enda en liste over, hva som er tilføyet (eller endret) i Første Mosebok 26,1-11 i forhold til 12,10-20 og 20.

3) Gi et bud på hva årsaken til disse endringer kan være. Hvilke verdier avspeiler endringene i fortelling nummer to og tre, og hva kan man har oppfattet som problematisk i den opprinnelige utgave i 1 Mos 12,10-20, siden man har valgt å skrive nye versjoner av fortellingen?

Oppgave 3 - De Barnløse Matriarker

I emnets pensumlitteratur har vi møtt to matriarker eller stammødre som ikke kan få barn. Det er Sarai i 1 Mos 16 og Rebekka her i dagens tekst i 1 Mos 25. Les teksten i 1 Mos 16,1-2 og 1 Mos 25,21 veldig grundig på hebraisk og svar på disse fire spørsmål. Husk å trekke frem relevante hebraiske gloser i besvarelsen:

1) Hvordan beskrives Sarai og Rebekka i disse tekstene? Hvilken rolle spiller deres evne til å få barn i denne beskrivelsen?

2) Hva er årsaken til kvinnenens barnløshet i disse to tekstene? Og hva er løsningen på problemet?

3) Hvorfor er det så viktig å få barn i Det gamle testamente?

4) Gir det mening å forstå barnløshet som en 'disability' i Det gamle testamente?

Oppgave 4 - Genesis 25,32-33

Oppgave 4 er en oversettelsesoppgave:

1) Lag en selvstendig oversettelse av Genesis 25,32-33 basert på BHQ utgaven.

Det er viktig at oversettelsen er på et umiddelbart forståelig og sammenhengende norsk.

2) 'Oversett' de tekstkritiske notene til Genesis 25,32-33 i BHQ.

Oppgave 5 - Salme 6

Les Salme 6 grundig og les også John Days kapittel 2 ("Psalms of Lament", side 19-38). Ifølge den formkritiske inndeling av Salmene er Salme 6 en "individuell klagesalme". I Days kapittel 2 kan du lese, hva som er karakteristisk for denne 'Gattung'. I oppgaven må du da gjøre greie for følgende tre punkter:

1) Gjør greie for den individuelle klagesalmes klassiske formkritiske elementer og oppbygning og drøft hvordan Salme 6 er ett eksempel på denne struktur. Det kan være lurt å stille dette skjematisk opp.

2) Hva er salmistens problem i Salme 6? Underbygg svaret ditt med eksempler fra teksten og dra frem sentrale gloser på hebraisk.

3) Hva mon salmisten ønsker å oppnå med replikken i vers 6?

Oppgave 6 - Salme 115

Salme 115 kartlegger verden både religiøst-sosialt og romlig (spatialt). Teksten beskriver i kort og poetisk form, hva formålet med folket Israel er og hvordan Israels gud, Jahve er. Les Salme 115 grundig og svar på følgende tre spørsmål. Husk å bruke relevante gloser på hebraisk og husk å henvise til de enkelte vers i salmen i besvarelsen.

1) Hvilken karakteristikk får vi av Jahve i Sl 115? Hvem er han, hvem og hva er han ikke, hva kan han, hva har han gjort og hvor er han?

2) Hvilken karakteristikk får vi av Israel i Sl 115? Hvem er de, hva er deres funksjon, hvor er de osv.?

3) Hvilken karakteristikk får vi av forholdet mellom Jahve og Israel i Salme 115?